

BILTEN

AKTUELNO U SVETU ENERGETIKE

Četvrta faza ETS sistema – drastično smanjen broj „povlašćenih

EFET: Eliminirati prioritete za OIE

Savet Evrope dao saglasnost na dogovoreno upravljanje Energetskom unijom

Smernice finansijskom sektoru u trasiranju puta ka zelenoj ekonomiji

Zašto su neophodna osnažiti ACER?

Ugalj do 2030. neisplativ u EU?

Da li je vreme za Klub kupaca nafte?

A close-up photograph of a green stick insect (Phasmatodea) resting on a large green leaf. The insect's body and legs are perfectly camouflaged against the leaf's veins and color. The leaf has some small holes, suggesting it has been eaten. The background is dark, making the green elements stand out.

Kako do kompromisa oko mehanizama kapaciteta?

Promena ili prilagođavanje

SADRŽAJ

Savet Evrope dao saglasnost na dogovoreno upravljanje evropskom Energetskom unijom	OVDE
Zašto su neophodna jača ovlašćenja ACER-a.....	OVDE
Četvrta faza sistema trgovine emisijama – drastično smanjen broj „povlašćenih “	OVDE
Kako funkcioniše ETS sistem?.....	OVDE
Mere protiv „zelenog pranja“ investicija	OVDE
Klimatska politika da bude uslov za EU trgovinu sa trećim zemljama.....	OVDE
Kako do kompromisa oko mehanizama kapaciteta?	OVDE
Mehanizmi prilagođeni nacionalnom miksu.....	OVDE
EFET: Eliminirati prioritete za OIE u korišćenju i pristupu mrežama	OVDE
G7: 100 milijardi dolara podsticaja u uglj, nafti i gas.....	OVDE
Ugalj do 2030. neisplativ u EU?.....	OVDE
Arijas Kanjete: GAS će nastaviti da igra ulogu u evropskom energetskom sistemu	OVDE
Britanski investitor se žali na odluku ACER.	OVDE
Šefčović: Odgovorićemo ako SAD kazne EU kompanije iz projekta Severni tok 2	OVDE
Rusko-ukrajinsko-EU pregovori o gasu sredinom jula.....	OVDE
Opomene članicama EU zbog ne uspostavljanja infrastrukture za alternativna goriva	OVDE
Evropski parlament: Obavezno obelodanjivanje finansijskih rizika vezanih za klimu.....	OVDE
Smernice finansijskom sektoru u trasiranju puta ka zelenoj ekonomiji.....	OVDE
Skladištenje energije u Evropi raste godišnje za bezmalo 50%	OVDE
Da li je vreme za Klub kupaca nafte?.....	OVDE
Evropsko udruženje auto-industrije: Potpuno nerealan EU cilj za električna vozila.....	OVDE
SAD ne mogu osujetiti finansiranje Severnog toka 2.....	OVDE
EBRD: Pola milijarde evra za TAP	OVDE
Slovenija: Potrošnja struje u 2017. porasla 2,7%, cene za domaćinstva pale 1%.....	OVDE
Hrvatska: Nema zainteresovanih za posao snabdevača na veleprodajnom tržištu gasa.....	OVDE
Energetska zajednica: Ugovori za TE Kosovo e Re krše pravila o državnoj pomoći.....	OVDE

Savet Evrope dao saglasnost na upravljanje EU energetsom unijom

BRISSEL – Savet Evropske unije je 29. juna dao saglasnost na provizionalni sporazum o Direktivi o upravljanju Energetskom unijom ([Vidi Bilten AERS # 474](#)). Upravljanje definiše način na koji će zemlje članice saradivati međusobno i sa Evropskom komisijom kako bi se postigli ambiciozni ciljevi Evropske unije o čistoj energiji - one vezane za udeo obnovljivih izvora energije i smanjenje potrošnje, odnosno povećanje energetske efikasnosti, kao i dugoročne ciljeve smanjenja emisija gasova staklene bašte. Da podsetimo, glavna dostignuća dogovora koje su pregovarači tri ključne EU institucije – Komisije, Parlamenta i Saveta postigli 20. juna su:

- Poziva svaku državu članicu da priprema nacionalni energetska i klimatski plan za period 2021. do 2030. godine, koji obuhvata svih pet dimenzija Energetske unije (1. Sigurnost, solidarnost i poverenje; 2 Potpuno integrisano unutrašnje energetska tržište; 3. Energetska efikasnost na prvom mestu; 4. Klimatska politika i 5. Istraživanje, inovacije i konkurentnost), uzimajući pri tom u obzir dugoročnu perspektivu.
- Usaglašava frekvenciju i vremenski okvir obaveza izveštavanja vezano za pet dimenzija Energetske unije i obaveze iz Pariskog klimatskog sporazuma.
- Osigurava da EU i države članice mogu zajedno da rade na daljem razvoju ambicija postavljenih u Pariskom sporazumu i jačanju regionalne saradnje u dimenzijama Energetske unije.
- Uvodi neophodnu fleksibilnost za države članice da odražavaju nacionalne specifičnosti i u potpunosti poštuju njihovu slobodu da odrede svoj energetska miks.
- Osigurava praćenje napretka na nivou države članice na kolektivnom postizanju obavezujućeg ciljeva EU o obnovljivim izvorima energije, energetska efikasnosti i povećanju interkonekcija za 15%.
- Uvodi snažan mehanizam za obezbeđivanje kolektivnog postizanja ciljeva obnovljive energije i energetska efikasnosti EU.
- Uspostavlja jasan i transparentan regulatorni okvir za dijalog sa civilnim društvom u pitanjima energetska unije i unapređuje regionalnu saradnju.

Zašto su neophodna jača ovlašćenja ACER-a?

BRISSEL – Potpredsednik Evropske komisije za energetska uniju, Maroš Šefčovič, rekao je da EU ima za cilj da uskladi svoj energetska sistem sa poslednjim tehnološkim promenama.

„Na tom putu mi se oslanjamo na značajan rad ACER-a (evropske Agencije za saradnju energetska regulatora) i zbog toga smo insistirali na proširenju njegovih ovlašćenja“ ([Vidi Bilten AERS # 474](#)), rekao je 5. jula Šefčovič u video-link govoru na godišnjoj konferenciji ACER-a.

Resorni EU komesar, Migel Arias Kanjete rekao je, takođe u video poruci iz Brisela skupu u Ljubljani da su rezultati Agencije, „ostvareni u samo sedam godina, impresivni pa je onda logično da smo želeli da proširimo ulogu ACER-a i ojačamo ovlašćenja direktora radi postizanja još boljih i bržih rezultata.“

Direktor ACER-a, Alberto Potočnig (na slici gore), rekao je da će trenutna ovlašćenja Agencije, kada u potpunosti budu implementirana, pratiti razvoj evropskog energetska sektora u narednih pet do deset godina, ali će iza toga u tom pravcu verovatno biti potrebne dodatne promene, prenosi [mondovisione](#).

Četvrta faza sistema trgovine emisijama – drastično smanjen broj „povlašćenih“

BRISEL – Evropska komisija objavila je novu, suženu privremenu listu zagađivača obuhvaćenih fazom IV Sistema trgovine emisijama, tj. period 2021–2030 kojima će biti dozvoljeni finansijski podsticaji da smanje svoje emisije ugljen-dioksida (CO₂). Lista je svedena na svega 44 sektora i pod-sektora sa preko 170 koliko ih je bilo obuhvaćeno u fazi III, prenosi portal europa.eu.

Zbog opravdanog strahovanja da bi pojedine evropske kompanije, pa čak i čitavi sektori privrede mogli da presele svoju proizvodnju u zemlje koje imaju blaža ograničenja za emisije gasova sa efektom staklene bašte, Komisija je fazno revidirala Direktivu o

Sistemu trgovine emisijama (ETS) radi zaštite tih industrija od ovakvog rizika, takozvanog „curenja ugljenika“.

Sektori koji su ispali iz tzv. liste „curenja ugljenika“ mogu da očekuju da će broj besplatnih dozvola za emisije na koje su računali, pasti sa 100%, na maksimalno 30% u 2021. Odatle će se ovaj procenat konstantno smanjivati do 0% tokom druge polovine Faze IV (2026-2030).

Mere protiv „zelenog pranja“ investicija

BRISEL - Evropska komisija predložila je nova pravila kojim bi primorala menadžere investicionih i penzionih fondova, kao i osiguravajuće kuće da objave kako nameravaju da se suoče sa rizicima koje po njihovo poslovanje izazivaju pravila vezana za očuvanje čovekove okoline, kao i da poštuju jasne kriterijume koje zahtevaju zelene investicije.

Plan je napravljen i da zaustavi "zeleno pranje", praksu kojom kompanije i druge organizacije tvrde da su ekološki prihvatljive nego što zapravo jesu, prenosi

Euractiv

Kako funkcioniše ETS sistem?

ETS sistem funkcioniše tako što se svake godine određuje ukupan broj emisija svih postrojenja u Sistemu. Ovaj broj pretvara se u emisione jedinice ekvivalentna jedne tone CO₂, a zatim se raspodeljuju kompanijama. Jedan od ciljeva Sistema je da se najvećim zagađivačima pruži finansijski podsticaj da smanje svoje emisije – pošto je dozvoljena trgovina emisionim jedinicama, kompanije ih mogu prodavati drugim kompanijama ukoliko im ostane „višak“.

Reforma ETS, predviđena njegovom Fazom IV, će pomoći EU da postigne svoje klimatske ciljeve za 2030. i usvojene ciljeve iz Pariskog sporazuma, što podrazumeva smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40% do 2030. godine. Umesto trenutnih 1,74%, gornja granica ukupne količine emisija godišnje će se linearno smanjivati za 2,2%. To će predstavljati dodatno smanjenje emisija u sektorima koje obuhvata ETS od oko 556 miliona tona tokom decenije.

Klimatska politika da bude uslov za EU trgovinu sa trećim zemljama

BRISEL – Francuska je predložila da Evropska unija uslovi buduće trgovinske sporazume sa trećim zemljama njihovim poštovanjem obaveza iz Pariskog sporazuma o klimi. Ako bi se usvojio ovaj predlog, saopšten na poslednjem sastanku Saveta Evrope, to bi značilo da EU ne bi trgovala sa onim zemljama koje nisu ratifikovale Pariski sporazum.

EurActiv navodi da je francuski predlog jasan odgovor na odluku američkog predsednika Donalda Trampa da povuče potpis svog prethodnika Baraka Obame dat na Samitu UN o klimi u Parizu, ali i na trgovinski rat koji je on nedavno objavio Evropskoj uniji.

Kako do kompromisa oko mehanizama kapaciteta?

BRISEL – Evropska komisija nastoji da ograniči razvoj i primenu tzv. mehanizama kapaciteta, koji neke zemlje članice primenjuju kao način da obezbede snabdevanje svojih tržišta električnom energijom u vrhovima potrošnje. Međutim, dok je EU uspela 13. juna da postigne kompromis o cilju dostizanja udela obnovljivih izvora energije od 32% u EU energetsom miksu u 2030 ([Vidi Bilten AERS # 474](#)), rasprave i pregovori o drugim delovima tzv. paketa čiste energije se nastavljaju, a u središtu pažnje je revizija Direktive o tržištu električne energije, piše Euractiv.

Pomenuti mehanizmi predviđaju obezbeđenje naknade elektranama za njihovu „spremnost“ da proizvode. Poput neke vrste osiguranja, proizvođači iz tih „spavajućih“ elektrana se obavezuju vlastima da će proizvesti određenju količinu električne energije u slučaju potrebe i za to dobijaju naknadu, makar ostali u „dežurstvu“.

To, naravno, zahteva dodatna finansijska sredstva i omogućava nekim kompanijama da održe u životu i, inače, neprofitabilne elektrane spremne za „vršne“ isporuke. Mehanizmi kapaciteta u nekim slučajevima omogućavaju pojedinim operatorima dobijanje naknada za njihovu „sposobnost da sačuvaju energiju u periodima visoke potrošnje“.

Komisija, u nastojanju da ograniči ovaj sistem obezbeđenja sigurnosti snabdevanja, koji smatra neskladnim svom liberalnom pristupu u konceptu stvaranja jedinstvenog evropskog energetskeg tržišta, smatra da mehanizmi kapaciteta predstavljaju oblik javne, odnosno državne intervencije i samim tim pretnju slobodnoj konkurenciji.

Komisija je stoga definisala obaveze zemljama članicama koje nameravaju da uvedu takve mehanizme, uključujući neophodnost da dokažu potrebu obezbeđenja sigurnosti snabdevanja električnom energijom na svom tržištu. U februaru ove godine, činilo se da se Komisija odlučila za ublažavanje pristupa, dajući zeleno svetlo za šest mehanizama kapaciteta - u Nemačkoj, Belgiji, Francuskoj, Grčkoj, Italiji i Poljskoj.

Mehanizmi prilagođeni nacionalnom miksu

BRISEL - Italija i Poljska imaju na celokupnom tržištu energije mehanizme kapaciteta, Belgija i Nemačka su se opredelile za strateške rezerve, a Francuska i Grčka su odabrale su mehanizme koji posebno promovišu odgovor na potražnju. Svaki mehanizam ima za cilj da odgovori na specifične potrebe svake države članice: u francuskom slučaju, 70% snabdevanja električnom energijom se oslanja na nuklearnu energiju, a poljski i nemački potrošni materijal se oslanjaju na postrojenja uglja.

Ipak, „vlada“ EU ostaje čvrsta u stavljanju mehanizama kapaciteta u okviru jedne evropske dimenzije, pa je u novom paketu o čistoj energiji predložila da njihova potreba bude proverena i dokazana pomoću studije procene kapaciteta u Evropi, uzimajući u obzir isporuke električne energije iz drugih država članica. Da bi odobrila mehanizme kapaciteta, Komisija, naime, zahteva da oni budu otvoreni za učešće i drugih zemalja članica.

„U skladu sa evropskim smernicama, sve više zemalja dobija mogućnost prekogranične saradnje u mehanizmima kapaciteta, kao korak ka izgradnji jednog evropskog elektroenergetskog sektora,“ kaže Kolas Šaban, direktor za elektroenergetske sisteme u francuskom mrežnom operatoru RTE. „Najpre nacionalni mehanizmi kapaciteta, sa prekograničnom saradnjom koja otvara put postepenoj evropeizaciji sistema,“ dodaje on.

Ipak, oko koncepta evropeizacije postoji dosta skepse, jer smisao mehanizama kapaciteta ostaje prerogativ zemalja članica. „Svaka zemlja članica je odgovorna za svoje snabdevanje,“ kaže Matjež Burni, generalni sekretar poljskog Udruženja elektroenergetske privrede. „Prošlog leta imali smo u Poljskoj nešto poput totalnog prekida u snabdevanju i, verujte mi, niko nije želeo da podeli ekonomsku i socijalnu odgovornost za to što se desilo. Morali smo sami da se suočimo sa problemom,“ dodaje on.

EFET: Eliminirati prioritete za OIE u korišćenju i pristupu mrežama

BRISSEL – Evropsko udruženje trgovaca energijom (EFET) pozvalo je na veće oslanjanje na efekte tržišnih mehanizama u kontekstu ambicioznih ciljeva za obnovljivu energiju potvrđenih prošlomesečnim političkim dogovorom o revidiranoj Direktivi o obnovljivim izvorima energije (RED II). Tržišni mehanizmi dokazali su više puta sposobnost da obezbede veću ekonomičnost i mogu pomoći potrošačima energije da sa manjim troškovima nego što to izazivaju drugi instrumenti, ispune naše ciljeve vezane za obnovljivu energiju i dekarbonizaciju ciljeve, navodi se u saopštenju ovog udruženja.

RED II jača postojeće nacionalne programe promocije obnovljive energije, ali je nedovoljno usmeren na ubrzanje integracije tržišta i usklađivanje mehanizama podrške. To će za posledicu imati fragmentaciju regionalnih energetskih tržišta na štetu cilja formiranja objedinjenog EU tržišta, konstatuje EFET.

Povećanje udela obnovljive električne energije i samim tim, podržane proizvodnje električne energije, koju predviđa RED II, imaće snažan uticaj na tržišta električne energije. Sa trenutnim sadržajem nekih nacionalnih mehanizama za finansijsku podršku, postoji malo ili uopšte nema podstrek da proizvođači iz obnovljivih izvora posluju na ekonomski efikasan način - uz prebacivanje tereta troškova ove neefikasnosti na evropske potrošače energije. Zato je presudno da nacionalne vlasti smanje i eventualno eliminišu bilo kakav prioritet u prenosu i pravima na pristup mrežama sadržan u postojećim mehanizmima podrške OIE, navodi udruženje. Samo tržište može identifikovati troškovno najoptimalnije rešenje za potrošnju električne energije, ali da bi se to desilo, proizvodnja obnovljive energije će morati biti u potpunosti integrisana u tržište električne energije, konstatuje EFET.

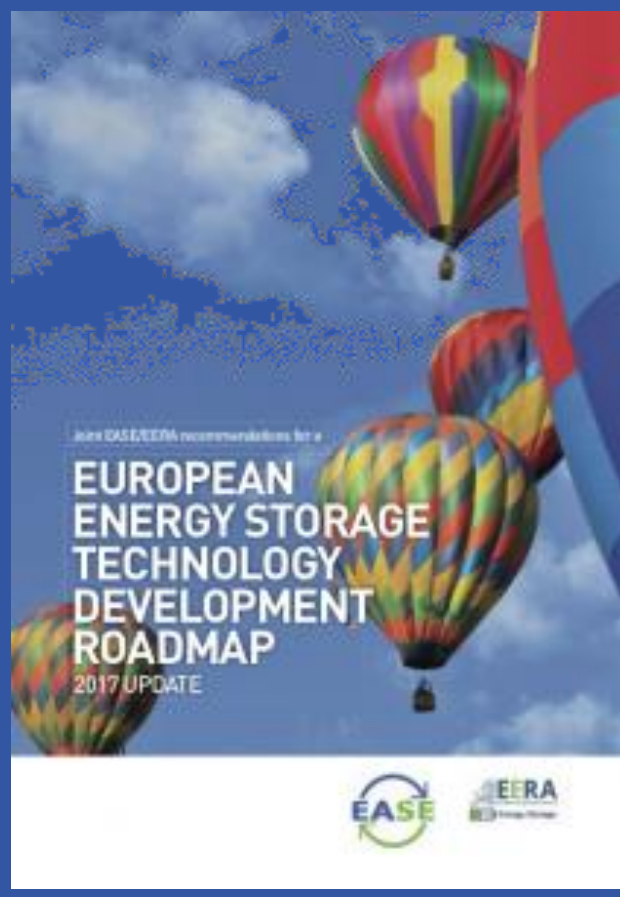
Na kraju, posmatrači na tržištu smatraju da će biti potreban mehanizam za zatvaranje jaza između zbira nacionalnih ciljeva za obnovljive izvore i ciljeva EU. Ovaj jaz treba da bude popunjen opšte-EU šemom, koja uključuje određivanje kvote ili mehanizam aukcija na nivou EU, koristeći instrumente prekogranične trgovine, navodi se u saopštenju EFET

Skladištenje energije u Evropi raste godišnje za bezmalo 50%

BRISSEL – Od 2015. godine tržište tehnologija za skladištenje energije je gotovo udvostručavano svake godine i 2017. nije bila izuzetak sa rastom od 49% u instaliranim kapacitetima, pokazuju podaci koje je objavilo Evropsko udruženje za skladištenje energije (EASE) i konsultantska firma Delta.

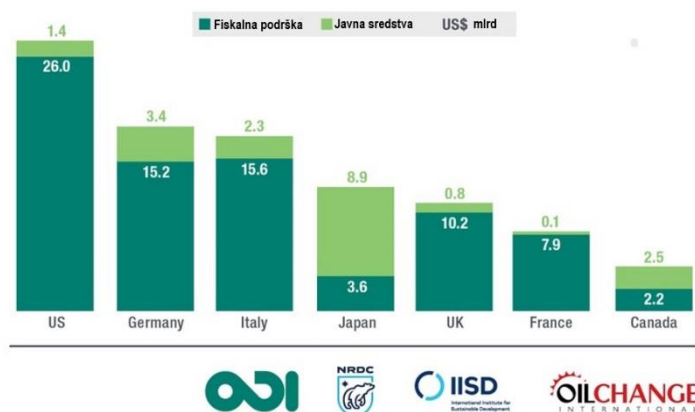
Do kraja prošle godine, kapaciteti skladišta energije u Evropi iznosili su 1,6 gigavat časova, prema 0,6 GWh dve godine unazad.

Na ovom tržištu, gde dominiraju litijum-jonske baterije, prednjače Nemačka i Velika Britanija, a analiza ukazuje na neočekivano visok rast u sektoru domaćinstava. I za ovu godinu se očekuje nastavak istog trenda sa rastom tržišta skladištenja energije za dodatnih 45%.

G7: 100 milijardi dolara podsticaja u ugalj, nafti i gas

LONDON – Vlade ekonomski najrazvijenijih zemalja sveta, iz tzv. Grupe 7, odobrile su najmanje 80,6 milijardi dolara fiskalnih olakšica i bezmalo 20 milijardi dolara sredstava iz javnih fondova sektoru proizvodnje fosilnih goriva u 2015. i 2016. godini, obelodanjuje jedna nova velika studija četiri ugledne nevladine institucije objavljena u junu ove godine. Nekih 64% ove podrške usmereno je u transport, domaćinstvima, industriji i drugim sektorima. Najveći udeo u tome, očekivano, imaju SAD, čija je nova administracija ove godine povukla potpis i sa Pariskog sporazuma o klimi (Tabela).

podrške sektoru saobraćaja, od kojih velika većina ide u korist upotrebe dizel goriva; Velika Britanija se u studiji izdvaja po "izuzetno lošoj transparentnosti" - ne objavljuje konkretne izveštaje o fiskalnoj podršci fosilnim gorivima, niti je učestvovao u procesima provere tih podataka u okviru G20.

Opomene članicama EU zbog ne uspostavljanja infrastrukture za alternativna goriva

BRISEL – Slanjem tzv. službenih opomena, Evropska komisija je zatražila krajem juna od tri države članice – Belgije, Nemačke i Luksemburga - da u potpunosti implementiraju u svoje zakonodavstvo pravila Evropske unije sadržana u Direktivi [2014/94/EU](#) (na hrvatskom) o uspostavljanju infrastrukture za alternativna goriva.

Ova pravila, koja se, između ostalog, odnose na usklađene standarde za infrastrukturu alternativnih goriva i osnovne odredbe za omogućavanje tzv. elektromobilnosti, igraju važnu ulogu za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta EU. Takođe imaju za cilj smanjenje zavisnosti prevoza od nafte i ublažavanje uticaja na životnu sredinu. Države članice trebalo je da do 18. novembra 2016. godine usklade svoja zakonodavstva sa odredbama Direktive.

Tri „opomenute“ članice EU imaju dva meseca da osiguraju potpunu implementaciju Direktive. U suprotnom, Komisija može da odluči da pokrene tzv. obrazloženo mišljenje, drugi korak u postupku zbog povrede. On se sastoji od službenog zahteva za usklađivanje sa zakonodavstvom Unije, čime se države članice poziva da obaveste Komisiju o merama koje su preduzele u pogledu usklađivanja unutar određenog razdoblja. U slučaju da zemlje ne postupe po ovom postupku, ili ako njihova reakcija nije zadovoljavajuća, Komisija može da odluči da predmet uputi Sudu Evropske unije, čija je odluka obavezujuća. Komisija je 2017. godine već pozvala 21 drugu zemlju članicu da bez odlaganja sprovede istu Direktivu.

Ugalj do 2030. neisplativ u EU?

LONDON - Uprkos uvođenju sistema trgovanja emisijskim jedinicama i podsticajnim cenama (feed-in tarife) EU još uvek ima oko 280 aktivnih termoelektrana na ugalj. Više od 200 njih je staro 30 godina ili više, a one će se najverovatnije zatvoriti kada se suoče sa novim strogim ciljevima za smanjenje emisija u EU, piše Forbes. Jedanaest država članica EU zatvorile su termoelektrane na ugalj ili to najavile. Pored ostalih Francuska do 2023., Italija i Velika Britanija do 2025. i Holandija do 2030. godine. Te zemlje imaju ukupno 35,5 GW snage TE na ugalj, približno 22% ukupne proizvodnje električne energije u EU.

Dok se zbog pomenutih mera uvećava cena proizvodnje u TE na ugalj, troškovi u sektoru obnovljivih izvora energije sve više padaju i ubrzano menjaju energetski miks EU, gde se količine upotrebe uglja za proizvodnju električne energije već petu godinu zaredom smanjuju. Prema analizi londonskog istraživačkog centra 'Carbon Tracker Initiative', EU bi mogla izbeći gubitke od 22 milijarde evra napuštanjem termoelektrana na ugalj do 2030. Carbon Tracker takođe ukazuje da se 54% proizvodnje energije iz uglja u EU beleži uz negativni novčani tok, koji će se do 2030. godine povećati na 97%. Operativni troškovi u industriji uglja bi mogli biti veći od izgradnje kopnenih vetroelektrana do 2024. godine i sunčanih elektrana do 2027. godine, uz skladištenje energije koja bi dodatno smanjivala potražnju za ugljem. Enel, najveća evropska komunalna kompanija, najavila je 2017. planove za zatvaranje svih svojih termoelektrana na ugalj između 2020-2030. godine. Nemačka i Poljska su dva najveća potrošača uglja u Evropi, sa 55% ukupne proizvedene električne energije iz uglja u ovom bloku zemalja, s kapacitetom od 80 GW. Nemačka je obećala da će do 2019. napustiti korišćenje uglja iz postojećih

50,4 GW kapaciteta i još 3,1 GW koji se planiraju ili su u izgradnji. U Poljskoj se, međutim, i dalje nalazi 29,4 GW TE na ugalj i još 9,1 GW koji se planiraju ili grade. Carbon Tracker procenjuje da bi ranim napuštanjem uglja u proizvodnji električne energije Nemačka mogla izbeći gubitak od 12 milijardi evra, a Poljska 2,7 mlrd. Dok je gotovo 160 GW kapaciteta proizvodnje električne energije na ugalj trenutno u pogonu širom EU, 71 GW je otkazano između 2010. i 2017. godine.

Arijas Kanjete: GAS će nastaviti da igra ulogu u evropskom energetskom sistemu :

BRISEL - „Prirodni gas je važan deo snabdevanja Evropske unije energijom i nastaviće da igra ulogu u energetskom sistemu EU i u dekarbonizaciji evropske privrede,“ izjavio je evropski komesar za klimatsku politiku i energiju Miguel Arijas Kanjete. Sve u svemu, zbog povećane upotrebe obnovljive energije i jačanja energetske efikasnosti, potreba za gasom postepeno će se smanjivati, naveo je on. „Međutim, s obzirom da će proizvodnja autohtonog domaćeg gasa brže opadati, obezbeđivanje raznovrsnog portfolija uvoza gasa će ostati važan element za našu politiku sigurnosti snabdevanja energijom,“ konstatovao je Arijas.

Britanski investitor se žali na odluku ACER

LONDON - Privatna investiciona firma Aquind će se žaliti na odluku evropske energetske regulatorne agencije da projektu visokog napona podvodnog energetskog kabla između Britanije i Francuske ne odobri izuzeće iz određenih propisa Evropske unije o električnoj energiji.

Prema pravilima EU, prihodi koji stvaraju operatori prenosnih elektroenergetskih sistema moraju se koristiti za garantovanje dostupnosti i reinvestiranje kako bi se povećao kapacitet interkonekcije. Britanska firma Aquind tražila je krajem prošle godine izuzeće od ovih obaveza, kako bi iz zarade od poslovanja budućeg podvodnog interkonektora mogla da ulagačima otplati tu 1,4 milijarde evra skupu investiciju. Francuski nacionalni energetski regulator je odluku o ovom zahtevu prepustio Agenciji za saradnju evropskih energetskih regulatora (ACER).

ACER je konstatovao da projekat nije u opasnosti da bude napušten ukoliko se sporna pravila zadrže, odnosno . Aquind-u ne dozvoli izuzetak od regulative radi otplate uložениh sredstava iz profita od takse na prenos električne energije tim dalekovodom. "Po mišljenju Agencije, projekat AQUIND Interconnector ne ispunjava jedan od uslova (...) prema kome nivo rizika koji preuzimaju investitori mora da predvidi realizaciju projekta ukoliko nije odobreno izuzeće" navodi se u saopštenju ACER.

Kao odgovor, Aquind je rekao da će se žaliti na odluku jer smatra da projekt ispunjava sve neophodne kriterije za izuzeće. "Aquindov interkonektor će podići konkurentnost na tržištu energije, poboljšati sigurnost snabdevanja i podstaknuti veću integraciju obnovljivih izvora energije u Francuskoj i Britaniji", navodi se u saopštenju firme.

Planirana je izgradnja nekoliko novih električnih dalekovoda između Britanije i kontinentalne Evrope zbog rizika od krize za snabdevanje električnom energijom naredne decenije, zbog gašenja nekoliko starih britanskih nuklearki i predviđenih zatvaranja termoelektrana na uglj.

Aquind-ov interkonektor kapaciteta dva gigavata (GW) trebalo bi da bude završen 2022. godine.

Britanija je trenutno povezana sa Francuskom putem 2 GW IFA visokonaponskog dalekovoda, u vlasništvu francuskog državnog mrežnog operatera RTE i britanske nacionalne mreže. U izgradnji je još jedan interkonektor, IFA2, i očekuje se da bude završen do 2020. godine, prenosi **Reuters**.

Šefčovič: Odgovorićemo ako SAD kazne EU kompanije iz projekta Severni tok 2

BRISSEL – Popredsednik Evropske komisije zadužen za evropsku energetsku uniju, Maroš Šefčovič, rekao je - kako prenose ruski mediji - da će Evropska unija biti primorana da na neki način odgovori, ao se SAD odluče da sankcionišu evropske kompanije uključene u gradnju gasovoda Severni tok dva. On je, odgovarajući na pitanja novinara u Vašingtonu, savetovao američkoj administraciji da razgovara sa Briselom pre nego što se eventualno odluči na takav korak.

Izjava Šefčoviča dolazi posle pisanja ruskog dnevnika Izvestija da Vašington vrši pritisak na Dansku da ne odobri gradnju gasovoda kroz vode njene ekonomske zone u Baltiku. To je poslednja zemlja kroz koju ide trasa Severnog toka dva koja još nije formalno odobrila gradnju, a za šta ne postoje pravni argumenti, jer su pretpostavke iste kao one koje su svojevremeno ispitane kada je odobrena gradnja gasovoda Severni tok jedan.

Danska je, prema pisanju ruskog lista, u ozbiljnom i sve većem raskoraku tražeći nemoguće rešenje da se ne zameri Vašingtonu, glavnom protivniku gasovoda Severni tok dva, a da istovremeno ne naruši odnose sa Nemačkom, koja je partner Rusije u gradnji ovog cevovoda kapaciteta 55 milijardi kubnih metara godišnje. Sputnik podseća da je Danska u novembru prošle godine usvojila niz amandmana na nacionalni referentni zakon, kojim se vladi daje pravo da odbije konstrukciju gasovoda u danskim teritorijalnim vodama ako proceni da oni narušavaju nacionalnu bezbednost ili su protivni spoljnoj politici zemlje.

Severni tok dva je zajedničko ulaganje Gasproma sa francuskom kompanijom Engie, austrijskom OMV, anglo-holandskim Royal Dutch Shellom i nemačkim Uniper i Wintershall. Predviđeno je da gasovod počne sa transportom u 2019. godini.

Rusko-ukrajinsko-EU pregovori o gasu sredinom jula

VAŠINGTON – Razgovori o gasu između Rusije, Evropske unije i Ukrajine biće održani sredinom jula, rekao je u utorak ministar energije Rusije Aleksandar Novak, na marginama jedne gasne konferencije u Vašingtonu. „Preliminarno smo odredili datum od sredine jula, ali smo se sada dogovorili da ćemo u bliskoj budućnosti definisati konačnu listu pitanja koja ćemo razmotriti na sastanku,“ rekao je on posle sastanka sa potpredsednikom Evropske komisije zaduženim za energetska pitanja, Marošom Šefčovičem. Mesto sastanka još nismo dogovorili, dodao je Novak.

Agencija **TASS** piše da su u Vašingtonu Novak i Šefčovič razgovarali o gasovodima Turski tok i Severni tok 2, kao i o tranzitu gasa kroz Ukrajinu. Prema navodima ruskog ministra, tom prilikom je takođe i dotaknuta tema zaplene imovine Gasproma u Evropi, na osnovu tužbe ukrajinskog Naftogaza. Novak nije ulazio u detalje ovih razgovora.

Prema rečima Novaka, ruska strana još nije dobila predloge ukrajinske strane o tarifama za transport ruskog gasa do evropskih kupaca preko te zemlje.

Evropski parlament: Obavezno obelodanjivanje finansijskih rizika vezanih za klimu

STRAZBUR - Evropski parlament podržao je, izglasavajući snažnu inicijativu o održivom finansiranju, potrebu obelodanjivanja u finansijskim izveštajima onoga što kompanije i finansijske institucije kod donošenja investicionih odluka preduzimaju u vezi sa klimatskim rizicima i šta je sve time pokriveno. Problem je, pored ostalog, posledica nepovezanosti interesa bankara, štediša i investitora i rizika koje do skora nisu predvideli regulatori i deoničari. Plenarnom zasjedanju i glasanju prethodilo je usvajanje akcionog plana Evropske komisije o održivom finansiranju iz marta 2018. i prvim naknadnim zakonodavnim predlozima Komisije od 24. maja. Izveštaj Evropskog parlamenta uključuje sledeće preporuke koje idu dalje od predloga Evropske komisije: finansijskim izveštajima obelodane.

- Evropski nadzorni organi treba da sprovedu analize klimatskih scenarija kako bi proverili da li su portfelji finansijskih institucija usklađeni sa Pariskim sporazumom o klimatskim promenama; Samo u Evropi, potrebno je dodatnih 180 milijardi evra godišnjih investicija kako bi se ispunila obaveza EU da globalnu temperaturu drži na proseku od ispod 2 stepena Celzijusa. U celom svetu za to je potrebno oko 500 milijardi evra.
- Institucionalni investitori, poput penzijskih fondova, moraju biti obavezani da pitaju klijente i korisnike o njihovim ekološkim i socijalnim preferencijama i uzimaju ih u obzir;
- Obelodanjivanje rizika od klimatske politike u finansijskim izveštajima i šta je sve time pokriveno trebalo bi da bude obavezno, na osnovu preporuka Radne grupe za finansije povezane sa klimom. To znači da direktori i investitori budu primorani da upravljaju dugoročnim održivim rizicima i zagovaraju promene regulatornog sistema kako bi ohrabрили zelene investicije, a istovremeno kažnjavali „braon“ ulaganja.
- Objavljivanje klimatskih mera bi trebalo da važi za sve male finansijske usluge, kao što su dugoročne potrebe štediša, penzionera i privrednika.

Smernice finansijskom sektoru u trasiranju puta ka zelenoj ekonomiji:

BRISEL - Evropska komisija je preduzela prve konkretne mere kojima je omogućila finansijskom sektoru Evropske unije da predvodi put ka zelenoj i čistijoj ekonomiji.

Ključne karakteristike mera:

Jedinstveni sistem klasifikacije EU

(„taksonomija“): Predlog postavlja usaglašene kriterijume za utvrđivanje da li je ekonomska aktivnost ekološki održiva.

Dužnosti i obaveze obelodanjivanja

investitora: Predložena Uredba uvodi konzistentnost i jasnoću o tome kako investitori treba da uključe faktore zaštite životne sredine, socijalnih pitanja i upravljanja (ESG) u procesu donošenja odluka o investiranju.

Niskokarbonatni reperi: Predložena pravila će stvoriti novu kategoriju repera, koji sadrže niske emisije ugljenika ili "dekarbonizovane" verzije standardnih indeksa i pozitivne i ugljenične efekte.

Bolje savetovati klijente o održivosti: Komisija je pokrenula konsultacije kako bi procenila kako najbolje uključiti razmatranje ESG-a u savete koje investicione firme i distributeri osiguranja nude individualnim klijentima.

Da li je vreme za Klub kupaca nafte?

NUJORK, LONDON – Najava Kine i Indije da razmatraju obrazovanje „Kluba kupaca nafte“ kao odgovor na moć koju na tržištu ima Organizacija zemalja izvoznica nafte, pokazuje da se ovogodišnji rast cena sirove nafte, sa 30, na 80 dolara dešava u jednom potpuno novom kontekstu od onog iz prethodnih slučajeva. Predložena alternativa OPEC-u mogla bi predstavljati dobru vest za privrede zemalja uvoznica nafte, konstatuje **Bloomberg**.

Stroga klimatska politika menja situaciju

OPEC je u prošlosti mogao lako da diriguje tržište, povećanjem ili smanjenjem proizvodnje, jer kontroliše rezerve najdostupnije, samim tim i proizvodno najjeftinije nafte. Kada je potražnja rasla, kartel je mogao ograničenjem ponude da podigne cene. Nezavisni proizvođači bi, doduše, tada počinjali nove projekte, ali je njihova finalizacija mogla zahtevati i čitavu deceniju razvoja.

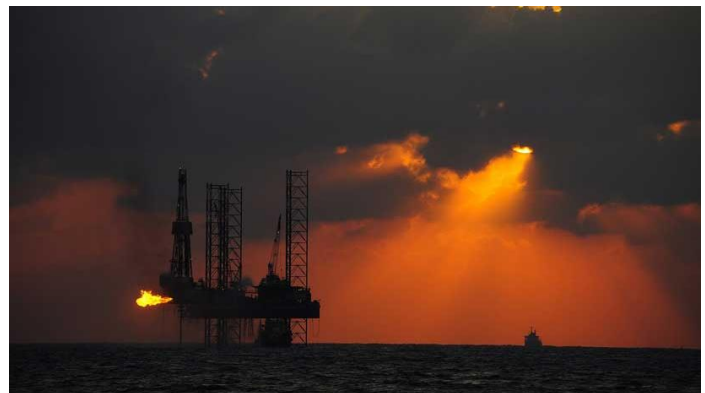
Pod pritiskom konkurencije, OPEC je bio u mogućnosti da dodatno otvori proizvodne ventile i cene bi pale. Konkurenti sa većim troškovima proizvodnje bi tada izlazili iz posla, što pokazuje primer iz 2014. Povremeni periodi niskih cena su takođe oduzimali ekonomičnost ulaganju u proizvodnju alternativnih goriva, zadržavajući tako decenijama monopol naftnih derivata u sektoru transporta.

Situacija je počela da se menja sa zaoštavanjem globalne klimatske politike, što je u kombinaciji sa teretom visoke cene nafte, navelo zemlje uvoznice energije da traže puteve smanjenja zavisnosti od „prljavih“ i skupih goriva. Kina je prvi put 2012. godine predložila formiranje „kontraktela“, ali drugim uvoznicama, uključujući tu Evropu i SAD, to nije bilo interesantno. Sada se, međutim, sa ubrzanom elektrifikacijom saobraćaja, situacija menja i kao znak slabljenja snage proizvođača, na račun jačanja uloge kupca, analitičari vide strategiju OPEC-a da kontroliše rast cena nafte u obostrano prihvatljivim granicama. Opomenu OPEC-u je uputio preko **Tvitera** nedavno i američki predsednik Tramp, bez obzira na profit koji na visokim cenama nafte ostvaruju proizvođači iz američkih naftnih škriljaca.

Četiri potencijalna moćna člana kluba potrošača

Analitičari smatraju da će predlog Kine i Indije verovatno dobiti podršku Japana i Evrope. Klub kupaca nafte je i veoma dobra vest za čovekovu okolinu, dodaje agencija i navodi da pomenuta njegova potencijalna četiri člana zajedno proizvode 65% električnih vozila u svetu, a troše 35 odsto svetske nafte. Malo je verovatno da će se Klubu pridružiti SAD, koje jesu neto proizvođač, a ne potrošač nafte, ali i dalje ostvaruju deficit od oko 200 milijardi dolara u trgovini tom energetsom sirovinom.

Uprkos tome, grupa koju bi činili Kina, Indija, Japan i Evropa imala bi veoma jaku pregovaračku poziciju prema OPEC-u da, adutima baziranim na jačanju energetske tranzicije ka čistim gorivima i električnim vozilima. Sa te pozicije oni mogu da traže dogovor o zadržavanju cena nafte u umerenim granicama od, recimo, 30 do 50 dolara u zamenu za dogovaranje „stepenaste“ tranzicije. U protivnom, potrošnja nafte u svetu mogla bi biti srezana za 50%, kako to zahteva Pariski sporazum, što bi označilo kraj naftnog doba, konstatuje **Bloomberg**.

Eksperti, međutim, ukazuju na činjenicu da je uvođenje alternativa nafti spor, vrlo spor proces, dok je OPEC u stanju da veoma brzo uveća, ili smanji proizvodnju. Ipak, trend, koliko god bio spor, ide u prilog energetske tranziciji i zahteva od OPEC-a da dobro osmisli strategiju. Jer, jednom ako se članovi Kluba kupaca nafte odluče da politikom podsticaja preusmere na tzv. *elektromobilnost*, i u tome dobiju podršku auto industrije, mesta za pregovore više neće biti.

Evropska auto-industrija: Potpuno nerealan EU cilj za električna vozila

BRISEL – Evropsku udruženje proizvođača automobila (ACEA) ocenilo je „potpuno nerealnim“ cilj Evropske komisije da udeo električnih vozila (EV) u ukupnom evropskom voznom parku do 2030. dostigne 30%. U najnovijoj studiji objavljenoj uoči ovomesečnog glasanja Evropskog parlamenta o novim EU ciljevima smanjenja emisija CO₂ za automobile i kombije,

ACEA navodi da bi u međuvremenu prodaja EV-sa morala da dostigne polovinu ukupnih prodaja automobila u Zapadnoj Evropi kako bi nadomestila sadašnju situaciju gotovo potpunog nepostojanja na evropskim putevima. ACEA navodi da je prostor za dalje poboljšanje performansi tehnologije motora sa unutrašnjim sagorevanjem ograničen, pa projektovano smanjenje emisija CO₂ prebacuje teret na nerealno velik rast vozila na alternativni pogon, u prvom redu električna.

Takav cilj je praktično nemoguće ispuniti, jer bi – prema procenama same Evropske komisije - zahtevao otvaranje godišnje barem 700.000 stanica za punjenje EV-sa, dok ih je sada ukupno u EU svega 100.000. Drugim rečima, bilo bi potrebno otvoriti 8,4 miliona novih stanica za EV u narednih 12 godina, ili 84 puta više od sadašnjeg broja.

Kada se tome doda ogromna neravnoteža u broju punionica na tržištu EU, slika dobija pravu dimenziju i sadržaj: više od tri četvrtine svih stanica za punjenje EV-sa nalazi se u četiri države članice (Holandiji, Nemačkoj, Francuskoj i Britaniji), dok pet zemalja EU imaju po manje od 100 punionica (Kipar, Grčka, Litvanija, Bugarska i Malta).

SAD ne mogu osujetiti finansiranje Severnog toka 2

FRANKFURT – Gasprom će biti u stanju da finansira gradnju gasovoda Severni tok 2, čak i ako SAD nametnu sankcije zapadnoevropskim partnerima ruske kompanije u tom projektu, kazao je jedan od rukovodilaca ovog bezmalo 12 milijardi dolara skupog posla.

„Projekat će definitivno biti finansiran. Važno je da Gasprom i Rusija trenutno raspolažu sa visokom likvidnosti u evrima,“ rekao je za nemački magazin *Welt am Sonntag* Paul Corcoran, finansijski direktor projekta Severni tok 2.

On je dodao da bi anti-ruske sankcije štaviše mogle rezultirati stvaranjem više opcija za finansiranje gradnje gasovoda, jer su pomogle uvećavanju deviznih rezervi Kremlja.

Iz Nemačke je krajem juna saopšteno da su dobili uveravanja Vašingtona da bilo kakve sankcije nametnute Rusiji neće poremetiti gradnju tog gasovoda, iako SAD nisu promenile stav prema ovom projektu.

Gasovod dužine 1.200 kilometara, bi trebalo da bude sagrađen tokom iduće godine, udvostručujući godišnji kapacitet transporta dve cevi Severnog toka na 110 milijardi kubika.

EBRD: Pola milijarde evra za TAP

LONDON - Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) odobrila je 4. jula projektu Trans-jadranskog gasovoda kredit od pola milijarde evra, ocenjujući da je on od „prioritetnog značaja za Evropsku uniju i za Energetsku zajednicu“.

„Ovaj 878 km dug gasovod, koji ide od granice Turske sa Grčkom, ispod Jadrana, do Italije, predstavlja finalni krak Južnog gasnog koridora,“ navodi u saopštenju Banka i dodaje da je 10 milijardi kubika kaspiskog gasa, koliko će moći od 2020. godišnje da transportuje, dovoljno da pokrije potrebe nekih sedam miliona evropskih domaćinstava.

Evropska investiciona banka je ranije ove godine ocenila TAP podobnim za zajam od 1,5 milijardi evra, što bi – uz pomenutih pola milijarde od EBRD-a – pokrilo blizu polovine ukupne vrednosti investicije od 4,5 milijardi evra.

Slovenija: Potrošnja struje u 2017. porasla 2,7%, cene za domaćinstva pale 1%

LJUBLJANA – Potrošnja električne energije u Sloveniji porasla je prošle godine 2,7% u odnosu na 2016., a cena za domaćinstva u drugoj polovini godine bila je jedan procenat niža u odnosu na isti period u 2016, objavila je slovenačka Agencija za energiju. Tržišni regulator u godišnjem izveštaju o stanju na području energetike u toj državi, navodi da je iz domaće proizvodnje pokriveno 82,9% potreba za električnom energijom. Pri tom je 30% električne energije proizvedeno iz obnovljivih izvora i elektrana no fosilna goriva, a 40% u nuklearnoj elektrani.

U izveštaju se navodi i da je Agencija u dva poziva prikupila lane 507 prijava za projekte obnovljivih izvora ukupne snage 318,5 MW. U sistemu podsticaja, s 85% prevladavale su sunčane elektrane.

Korišćenje gasa u Sloveniji raste već tri godine zaredom, mada i dalje iznosi slabih 900 miliona m³ godišnje.

Hrvatska: Niko neće posao snabdevača na veleprodajnom tržištu gasa

ZAGREB - Hrvatska elektroprivreda (HEP) će biti snabdevač na veleprodajnom tržištu prirodnog gasa te zemlje za period od 1. avgusta 2018. do 31. marta 2019. godine, objavila je Hrvatske energetska regulatorna agencija (Hera) na svojim internet stranicama. Odlukom, koju je savet Hera doneo krajem juna, regulator je ujedno odredio i da će u tom razdoblju premija odnosno fiksni deo referentne cene po kojoj će prodavati gas snabdevačima u obavezi javne usluge iznositi 0,04 kune po kilovatsatu (kWh).

U skladu sa novim hrvatskim Zakonom o tržištu gasa, HEP će obavljati ovu funkciju do određivanja izbora snabdevača na veleprodajnom tržištu putem konkursa. Hera je u proteklih mesec i po dana organizovala dva tendera za izbor tog snabdevača, ali nije primila ni jednu ponudu, piše energetika-net. Iz agencije navode da bi se situacija na relevantnim veleprodajnim tržištima gasa mogla uskoro stabilizovati, pa bi se početkom iduće godine mogao ponoviti javni konkurs za izbor snabdevača za period od 1. aprila 2019. do marta 2021. godine.

Energetska zajednica: Ugovori za TE Kosovo e Re krše pravila o državnoj pomoći

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice (EnZ) smatra da više elemenata ugovora o kupovini električne energije između institucija Kosova* i američke kompanije ContourGlobal za termoelektanu (TE) Kosovo e Re, snage 500 MW, predstavljala nedozvoljenu državnu pomoć. U međuvremenu, Reuters je objavio da Svetska banka još nije potvrdila da će finansirati ovaj projekat, kao što je ranije najavila.

Vežano za nedozvoljenu državnu pomoć privredi primedba Sekretarijata se odnosi na ugovorni okvir za funkcionisanje planirane elektrane, a naročito na ugovor o kupovini električne energije potpisan u decembru 2017. Sekretarijat smatra da nekoliko elemenata potpisanih ugovora predstavlja državnu pomoć.“

Prema Trećem energetsom paketu koji se primenjuje i na Kosovu*, u skladu sa Ugovorom o EnZ, tržišta električne energije bi trebalo da budu otvorena za konkurenciju, bez izuzetaka. Prema preliminarnoj analizi Sekretarijata, ContourGlobal je zaštićen od komercijalnih rizika kao što su proizvodni, tržišni, operativni, regulatorni, poreski, kreditni...“Rizike snosi Vlada Kosova* kroz svoju javnu kompaniju – što će na kraju biti troškovi dobavljača i kupaca ili direktne i stalne subvencije vlade – dok ContourGlobal uživa garantovani profit bez rizika”, ističe Sekretarijat.

Drugi potencijalno kritični elementi u nizu ugovora zaključenih u decembru 2017. uključuju izuzeća od poreza i carina, državne garancije i ustupanje ili zakup zemlje ispod tržišne cene.

Na drugoj strani, Svetska banka je saopštila, kako prenosi Rojters, da još nije odlučila da li da podrži elektranu na Kosovu*. Inače, Svetska banka je ranije najavila da će odobriti kredit za TE na Kosovu*.

Sekretarijat EZ navodi, takođe, u saopštenju od 2. jula da kosovsko ekološko zakonodavstvo u delu vezanom za smanjenje emisija u atmosferu ne ispunjava obaveze obuhvaćene Ugovorom o EnZ. „Razlog tome je što Kosovo* nije u potpunosti prenelo u svoje zakonodavstvo granične vrednosti sumpor dioksida i azot oksida, kao i čestica prašine iz termoelektrana.

(Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.)*